

Sygn. akt: III AUa 1152/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2014 r. w Łodzi

sprawy **B. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 21 maja 2013 r., sygn. akt: V U 167/13,

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1152/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił B. S. prawa do emerytury w obniżonym wieku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie spełnia przesłanki 15 – letniego stażu pracy w szczególnym charakterze, legitymując się ww. stażem w wymiarze 14 lat i 3 miesięcy oraz stażem ogólnym w wymiarze 20 lat i 4 miesięcy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła B. S.. Ubezpieczona podniosła, że na dzień 1 stycznia 1999 r. spełniła wszystkie przesłanki prawa do emerytury wcześniejszej tj. 15 – letni staż pracy w szczególnym charakterze oraz 20 letni okres składkowy i nieskładkowy. Zdaniem B. S. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, stosując wobec niej przepisy emerytalne po zmianach z 2004 r., naruszył jej prawa nabyte. W związku z powyższym ubezpieczona wniosła o uwzględnienie jej odwołania.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie,

Zaskarżonym wyrokiem z 21 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej B. S. prawo do emerytury od 22 grudnia 2012 r.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

B. S. urodziła się (...) Legitymuje się okresem zatrudnienia w wymiarze 20 lat i 4 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy uznał ubezpieczonej 14 lat i 3 miesiące pracy w szczególnym charakterze.

B. S. w okresie od 1 marca 1982 r. do 30 lipca 1982 r. oraz od 1 września 1982 r. do 31 sierpnia 1986 r. była zatrudniona jako nauczyciel w Szkole Podstawowej w K.. Od 1 września 1986 r. do 19 kwietnia 2000 r. pracowała jako nauczyciel w Szkole Podstawowej w C.. W okresie od 1 listopada 1995 r. do 30 października 1996 r. ubezpieczona przebywała na urlopie dla poratowania zdrowia. B. S. pobierała zasiłki chorobowe w następujących okresach - od 16 listopada 1994 r. do 22 listopada 1994 r.,- od 1 września 1995 r. do 31 października 1995 r., - od 14 kwietnia 1997 r. do 31 marca 1998 r., - od 24 sierpnia 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. w łącznym wymiarze 2 lat, 1 miesiąca , 26 dni.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie B. S. zasługuje na uwzględnienie. W przedmiotowej sprawie w sporze pozostawała kwestia przesłanki 15 – letniego stażu pracy w szczególnym charakterze. Organ rentowy odmówił bowiem zaliczenia w poczet szczególnego stażu pracy okresów korzystania przez ubezpieczoną z urlopu dla poratowania zdrowia (od 1 listopada 1995 r. do 30 października 1996 r.) oraz okresów pobierania zasiłków chorobowych, co w konsekwencji spowodowało, że szczególny staż pracy B. S. wyniósł jedynie 14 lat i 3 miesiące. Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie Sądu I instancji przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą i korzystaniem z wynagrodzenia lub ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu są okresami, w których nauczyciel zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze. Pogląd ten pozostaje aktualny również w odniesieniu do urlopu dla poratowania zdrowia. Dla poparcia swego stanowiska Sąd Okręgowy przywołał uchwałę SN z 27 listopada 2003 r. III UZP 10/03, OSNP 2004 nr 5 poz. 98 oraz wyrok SN z 30 lipca 2003 r. II UK 323/02, OSNP 2004 nr. 11, poz. 197. Odnosząc się do zaś do treści art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanego z dniem 1 lipca 2004 r., Sąd I instancji uznał, że nie ma on w tym przypadku zastosowania. Przywołując w tym miejscu wyroki Sądu Najwyższego z 5 maja 2005 r. w sprawie II UK 215/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 360), z 5 maja 2005 r. w sprawie II UK 219/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 361) oraz z 7 lutego 2006 r. w sprawie I UK 154/05 (Lex Polonica nr 402889), Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 r. zmienił dotychczasową definicję pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, określając szczegółowo okresy niewykonywania pracy, które nie są wliczane do okresu wykonywania pracy. Dotychczasowe przepisy ustawy takiego rozróżnienia nie zawierały. Co za tym idzie, zmiana wynikająca z dodania art. 32 ust. 1a ww. ustawy nie może mieć wpływu na stany powstałe przed tą zmianą. Oznacza to niemożność odniesienia wskazanej normy do emerytur, do których prawo powstało przed jej wejściem w życie.

B. S. spełniła wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na dzień 1 stycznia 1999 r.

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy uznając odwołanie ubezpieczonej za zasadne, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonej prawo do świadczenia emerytalnego od 22 grudnia 2012 r.

Powyższe orzeczenie zaskarżył w całości apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucając mu rażące naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyznanie ubezpieczonej prawa do emerytury dla nauczycieli, poczynając od (...). tj. od ukończenia 55 lat życia, podczas gdy ubezpieczona nie spełnia warunków do nabycia prawa do tego świadczenia. W związku z powyższym organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację z 3 lipca 2013 r. B. S. wniosła

o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i z tego powodu podlega oddaleniu.

Podstawę ustalenia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią przywołanego artykułu, ubezpieczonej, urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. w przypadku kobiety po ukończeniu 55 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. na dzień 1 stycznia 1999 r., osiągnęła ona okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), - 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 20 lat. Poza tym, stosownie do treści art. 184 ust. 2 przywołanej ustawy, emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy.

W myśl art. 32 ust. 3 pkt. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się m.in. nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela.

Zgodnie z § 15 przywołanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1 – 7 ustawy z dnia stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określona w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze.

W niniejszej sprawie sporną pozostawała kwestia posiadania przez B. S. 15 – letniego stażu pracy w szczególnym charakterze

w rozumieniu art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a ściślej kwestia zaliczenia w poczet szczególnego stażu pracy okresu korzystania przez ubezpieczoną z urlopu dla poratowania zdrowia (od 1 listopada 1995 r. do 30 października 1996 r.) oraz kolejnych okresów pobierania zasiłków chorobowych w latach 1995 r. – 1998 r. Sporną decyzją z 4 stycznia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił uwzględnienia B. S. ww. okresów do stażu pracy w szczególnym charakterze powołując się w tym miejscu na treść art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie bowiem z przywołanym przepisem przy ustaleniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Na wstępie wskazać należy, że problem temporalnej skuteczności art. 32 ust. 1a ustawy 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowił już przedmiot rozważań Sądu Najwyższego i w świetle utrwalonego stanowiska, w chwili obecnej zagadnienie to nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości. Art. 32 ust. 1a wprowadzony został do ustawy z dniem 1 lipca 2004 r. artykułem 1 pkt. 16 ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 31 maja 2014 r.). Sąd Apelacyjny w składzie tu obecnym w pełni podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy m.in.

w wyroku z 5 maja 2005 r. w sprawie II UK 219/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 361) zgodnie, z którym przywołany przepis nie ma zastosowania do stanów powstałych przed jego wejściem w życie. W takich przypadkach stosuje

się więc przepisy dotychczasowe. Nie sposób także uznać, by omawiany przepis miał na celu wykładnię przepisów dotychczasowych. Przeciwnie, przepis wprowadza istotną zmianę w dotychczasowym stanie prawnym, określając szczegółowo okresy niewykonywania pracy, które są wliczane do okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (urlopy wypoczynkowe) i okresy, które nie są do niego wliczane (na przykład okresy niezdolności do pracy spowodowane chorobą). Takiego rozróżnienia nie można było w żaden sposób wywieść w drodze wykładni dotychczasowych przepisów. Co za tym idzie, osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy obowiązujących od 1 lipca 2004 r. (vide: m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 13 września 2012 r. w sprawie III AUa 17/12 LEX 1217729, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 4 czerwca 2013 r. w sprawie III AUa 1823/12 LEX 1335639, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 6 września 2012 r. w sprawie III AUa 624/12 LEX1220537). Dodać przy tym należy, co trafnie wskazał Sąd I instancji, że w stanie prawnym obowiązującym przed dniem wejścia w życie art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych orzecznictwo Sądu Najwyższego prezentowało jednoznaczny pogląd zgodnie, z którym okresy nieobecności w pracy spowodowane okresową niezdolnością do pracy, urlopem macierzyńskim oraz urlopem dla poratowania zdrowia wliczać należało do okresu 20 lat pracy nauczycielskiej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 30 lipca 2003 r. w sprawie II UK 323/02 OSNP 2004/11/197, OSP 2004/12/151).

Z akt sprawy wynika, że B. S. wykonywała pracę nauczyciela – w okresie od 1 marca 1982 r. do 30 lipca 1982 r. oraz od 1 września 1982 r. do 31 sierpnia 1986 r. w Szkole Podstawowej w K., w okresie od 1 września 1986 r. do 19 kwietnia 2000 r.

w Szkole Podstawowej w C.. W toku zatrudnienia ubezpieczona korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia od 1 listopada 1995 r. do 30 października 1996 r. oraz, będąc czasowo niezdolną do wykonywania pracy, pobierała zasiłki chorobowe w okresach od 16 listopada 1994 r. do 22 listopada 1994 r., od 1 września 1995 r. do 31 października 1995 r., od 14 kwietnia 1997 r. do 31 marca 1998 r., od 24 sierpnia 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. – w łącznym wymiarze 2 lat 1 miesiąca i 26 dni. Mając na uwadze powyższe rozważania nie ulega wątpliwości, że wbrew twierdzeniom strony apelującej, w poczet szczególnego stażu pracy B. S. uwzględnić należy tak okresy pracy na stanowisku nauczyciela, jak i okresy faktycznego niewykonywania pracy, zakwestionowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w spornej decyzji z 4 stycznia 2011 r. Co za tym idzie, okresy pracy w charakterze nauczyciela przypadające przed dniem 1 stycznia 1999 r. (w wymiarze niekwestionowanym przez ZUS – 14 lat i 3 miesiące) wraz okresami urlopu dla poratowania zdrowia oraz kolejnymi okresami pobierania zasiłku chorobowego w latach 1994 r. – 1998 r. (w wymiarze 2 lat 1 miesiąca i 26 dni) nakazują uznać, że ubezpieczona zrealizowała przesłankę 15 lat pracy w szczególnym charakterze, o których mowa w treści § 4 ust. 1 pkt. 3 w zw. z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 18 lutego 1983 r.), a co za tym idzie zrealizowała prawo do emerytury w obniżonym wieku przed 1 lipca 2004 r. tj. w stanie prawnym sprzed wejścia w życie art. 32 ust. 1a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze fakt, że kwestia realizacji pozostałych przesłanek warunkujących prawo ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku, nie była w sprawie kwestionowana, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że B. S. spełniła wszystkie przesłanki jej nabycia.

W związku z powyższym, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu I instancji za słuszne i odpowiadające prawu, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako bezzasadną.